

OTVORENO

Pisma

Bez »višestranačja« u hrvatskoj košarci

Produblivanje sukoba na relaciji HKS i ostali ne vodi nikamo doli u propast tog sporta. Hrvatskoj košarci potrebni su baš svi, kako oni prijašnji tako i ovi sadašnji. Samo tako sjedinjeni možemo uspjeti. Danko Radić istina više ne nosi »fišćot« oko vrata, ali još može mnogo toga učiniti. A iskreno vjerujem da to sa suradnicima nastoji i činiti. No svakako da i ostali mogu i te kako pripomoći. Nađite se i isvadajte ako treba, ali nemojte uvoditi »višestranačje« u hrvatsku košarku. Dogovorite se već jednom. Jer dresovi su, nadam se, za sve iste boje i kockica. Samo ih posložite!

JOŠKO TOLIĆ
BIVŠI SUDAC, POVJERENIK HKS-a I TAJNIK
KOŠARKAŠKOG SAVEZA DALMACIJE
ZADAR

Sindikata policije više ne stanuje »preko puta«

U *Vjesniku* od 21. listopada 2005. u rubrici Pisma čitatelja objavljeno je pismo V. B. iz Zagreba u kojem smo izravno prozvali, stoga reagiramo na taj tekst. Sindikat policije Hrvatske ne bavi se komunalnom djelatnošću, pa tako niti uklanjanjem nepropisno parkiranih vozila. Samo radi točnog informiranja naših građana, želimo reći da ured Sindikata policije Hrvatske već više od pola godine nije u navedenoj ulici. Prilikom preseljenja, s pročelja zgrade uklonjena je i ploča s nazivom Sindikata policije Hrvatske, a zastava Sindikata policije Hrvatske nije na navedenom pročelju već oko dvije godine. Na tom mjestu nikada se nisu parkirala policijska vozila, a niti vozila djelatnika Sindikata, barem ne policijskog. Policijski službenici i oni koji rade »preko puta u Sindikatu« vrlo su pismeni, tako da znaju da je točan naziv ulice Ulica kralja Držislava, a ne Ulica kneza Držislava.

DUBRAVKO JAGIĆ
PREDSJEDNIK SINDIKATA POLICIJE HRVATSKE

Tragedija korupcije

Čestitam na briljantnom članku »Legitimacija bezakonja« (*Vjesnik*, *Otvoreno*, 22. i 23. listopada), u kojem Renato Matić (nastavnik na visokoj policijskoj školi) opisuje korupciju kao nacionalnu tragediju. Poznat je javno objavljivan redoslijed pasivne korumpiranosti zemalja. Na tom redoslijedu Hrvatska dugi niz godina zauzima nezavidan položaj. Dovoljno je reći da je jedan visoki dužnosnik u hrvatskom pravosuđu otvoreno izjavio da nije korumpiran sa 35.000 nego sa 200.000 dolara (*Nacional*, 13. listopada 1999., str. 14), ali od države, za koju se ne smije ni posumnjati da čini nešto nedopustivo. Naravno, nitko nadležan ni ne pomišlja da pokrene bilo kakav postupak u vezi toga.

IVAN KABALIN
ZAGREB

Navedena je kriva funkcija

U *Vjesniku* od 22. i 23. listopada u rubrici Zagreb objavljen je članak novinark Marije Čekada pod naslovom »Najviše čitaju mlade žene«, u kojem je navedeno nekoliko pogreški. Dajući spomenutoj novinarki informacije o čitanosti u Hrvatskoj i Zagrebu, prema podacima iznesenim na međunarodnim konferencijama (14. europska konferencija čitanja - Pismenost bez granica u Zagrebu, 2005. i poster s IFLA konferencije, Oslo, 2005.) uz moje ime stoji funkcija predsjednice Hrvatskog knjižničarskog društva, umjesto dopredsjednica Hrvatskog čitateljskog društva i predsjednica Radne grupe za čitanje Hrvatskog knjižničarskog društva. Predsjednica Hrvatskog knjižničarskog društva je gospođa Alemka Belan Simić, a ne ja.

LJILJANA SABLJAK
VODITELJICA GRADSKJE KNJIŽNICE I POM.
RAVNATELJICE KNJIŽNICA GRADA ZAGREBA

Stajališta

Družba Adria i pravne obveze

Sporazum bi obvezao Hrvatsku na transport 15 milijuna tona nafte godišnje, a Studija obrađuje samo pet

DAVOR VIDAS

Projektu Družba Adria pred hrvatsku je javnost do sada izneseno niz dvojbenih tvrdnji. Neki možda još i dan danas vjeruju kako će, odbije li Hrvatska sudjelovanje u tom projektu, Družbu Adriju objeručke prihvatiti Italija ili Slovenija, pa izvoziti naftu preko Trsta ili Kopra, čime bi Hrvatska onda izgubila i zaradu i mogućnost utjecaja.

Tko god se toga pribojava, može mirno spavati. Nafta, naime, ne leti zrakom, nego se kopnom transportira kroz naftovode. A naftovoda koji bi, u svrhu izvoza morem, spajali sustav Družbe s lukama Trst i Koper niti ima niti se ozbiljno razmatraju. Iz jednostavnog razloga što cilj izvoza nafte nije tek u tome da se ona fizički prevozi.

Studija ne odgovara na osnovno pitanje

Umjesto na pričama, Hrvatska je odlučila da svoju odluku o Družbi Adriji drugačije utemelji. Ona je, u skladu s odredbama Sporazuma o Družbi Adriji, pokrenula unutarnji postupak potreban za donošenje odluke o vezivanju tim Sporazumom. Prvi i temeljni korak tog postupka jest ocjena studije o utjecaju projekta na okoliš. Mi-

nistarstvo zaštite okoliša imenovalo je dvadesetpetočlanu Komisiju, pred kojom će se sada (po treći put) naći Studija o utjecaju projekta Družba Adria na okoliš. Radi se o opsežnoj studiji na kojoj je radio velik broj znanstvenika i stručnjaka. Na Komisiji je da, kao prvo, ocijeni je li studija cjelovita i stručno utemeljena. Ona takva možda jest, a možda i nije. To će se znati uskoro.

No bez obzira kakva ocjena Komisije bila, ostaje jedan temeljni problem. Prema Sporazumu o Družbi Adriji, države koje postanu stranke obvezuju se omogućiti preko svojeg područja slobodan transport dodatnih količina nafte »do 15 milijuna tona godišnje«. Međutim, procjene u Studiji sačinjene su, kako izlazi na vidjelo, za transport od 5 milijuna tona godišnje.

Ako je doista tako, onda je to trostruko manje od onoga na što bi se Republika Hrvatska dugoročno obvezala pristupanjem Sporazumu o Družbi Adriji. Sporazum se naime sklapa na deset godina, i zatim se automatski produžuje. Stoga ta Studija, bila kvalitetna ili ne, zapravo ne može odgovoriti na osnovno pitanje koje se, s njom u vezi, pred Hrvatsku postavlja u donošenju odluke o vezivanju tim međunarodnim Sporazumom. Jer umjesto za 15, na koliko se odnosi Sporazum, procjena je izvršena samo za 5 milijuna tona godišnje!

Na to će netko vjerojatno reći da je procjena sada rađena tek za prvu fazu projekta, a koja je ograničena na 5 milijuna tona. Razlog za upravo takvo definiranje prve faze jest u ograničenju slobodnog kapaciteta dijela naftovoda južna Družba. No hoće li se, i kada, taj kapacitet povećati ili

ne, to ne ovisi o Hrvatskoj niti o njenim poduzećima. To ovisi o odluci stranih investitora i njihovim prioritetima.

U međunarodne sporazume ne ulaziti olako

Želi li npr. ruski naftovodni operater Transneft investirati oko 350 milijuna dolara u podizanje kapaciteta južne Družbe, to je njegova stvar. Ali u tom slučaju bit će međunarodna obveza Hrvatske da dozvoli godišnji transport od 15 milijuna tona ruske nafte hrvatskim kopnom i morem. Obveza koju bi ona preuzela s osloncem na Studiju utjecaja na okoliš u kojoj su procjene učinjene za pet milijuna tona.

Za Hrvatsku u ovom trenutku, dakle, nisu mjerodavne špekulacije o tome koliko će tona ruske nafte jednom doista teći Družbom Adrijom. Mjerodavno je ono na što će se Hrvatska obvezati svojim pristupanjem međunarodnom Sporazumu o Družbi Adriji. Istina, taj Sporazum omogućava svakoj stranci da se iz njega povuče, uz obavijest danu godinu dana unaprijed. Ali jedna je stvar u neki sporazum ne ući, a posve druga iz njega, kada on stupi na snagu i kada zato posao već krene, naknadno htjeti izaći.

Za takvo što dobiva se, u najmanju ruku, pečat »nekredibiliteta«. No glavno pitanje za Hrvatsku možda i jest u toj domeni: u međunarodne sporazume, ni u kojoj fazi, ne ulaziti olako, nego samo nakon temeljitog odvagivanja svih činjenica. Za ulazak u Družbu Adriju, na toj vagi za sada nedostaje, između ostalog, još 10 milijuna tona.

Autor je doktor pravnih znanosti.

Strukovno obrazovanje »crna ovca« školstva

Mlađi bježe iz školstva, a stariji moraju u mirovinu, pa je dovedeno u pitanje funkcioniranje tehničkih i strukovnih škola

EDO ZENZEROVIĆ

Fond sati za nastavu predmeta tehničke kulture u osnovnim školama je prepoloavljen, a u srednjim školama se zbog radnog staža ostvarenog izvan odgoja i obrazovanja diskriminiralo i dalje se diskriminira nastavnike stručnih predmeta i praktične nastave. Zbog takvog je stanja strukovno obrazovanje »crna ovca« našeg zapostavljenog školstva, a »predmet tehnička kultura u osnovnoj školi je često antipropaganda za tehničko obrazovanje«.

Naime, diplomirani inženjeri su od rujna 1995. godine do lipnja 2001. godine radili prema Zakonu o srednjem školstvu dva do šest sati odnosno 10 do 30 posto više u nastavi od profesora koji su sav radni staž od 25, 30 ili 35 i više godina ostvarili u neposrednom odgojno-obrazovnom radu s učenicima za jednaku plaću. Od 1. siječnja 2001. do rujna 2005. godine prema Kolektivnom ugovoru o selektivnom pristupu plaćama profesora za radni staž u struči ostvaren izvan odgoja i obrazovanja kažnjavalo ih se sa četiri do 10 posto manjom plaćom od ostalih nastavnika, odnosno za 2000 do 5000 kuna godišnje, iako su imali jednaki ukupni radni staž od 20, 30 odnosno 35 i više godina. Tjedna norma rada u nastavi nastavnika stručnih predmeta je dva sata veća od nastavnika hrvatskog jezika i matematike. Prosvjetne vlasti to ničim ne argumentiraju. Prema Revidiranim preporukama UNESCO-a za tehničko i strukovno obrazovanje nastavnici strukovnih predmeta i nastavnici praktične nastave moraju se jednako tretirati kao nastavnici općeobrazovnih predmeta, a prili-

kom određivanja plaće, stimulacija i mirovine mora im se uzeti u obzir i radno iskustvo stečeno izvan obrazovnog sektora.

Preporuke se ne moraju primijeniti, ali ne vidim nikakav racionalni razlog za to. Što je s primjenom članka 5. UNESCO-ove Konvencije za tehničko i strukovno obrazovanje iz 1989. godine, za koju su odgovorni stručnjaci, zaduženi za strukovno školstvo u Ministarstvu, morali znati? U stavku 3. članka 5. spomenute UNESCO-ove Konvencije piše da bi se nastavnicima i drugom specijaliziranom osoblju moralo nuditi jednake izgleda za zapošljavanje, bez diskriminacije, i da bi njihovi uvjeti zapošljavanja morali biti takvi da ih privuku, angažiraju i zadrže kao stručnjake u školstvu.

Vlasti i sindikati su zlorabili nezaposlenost za ponižavanje gubitnika radnih mjesta, koji su radno mjesto u gospodarstvu izgubili, ne samo zbog objektivnih razloga (rat i objektivno naslijeđeni višak zaposlenih u socijalističkim mastodontima), nego i zbog »grijeha struktura«. Danas na zavodima za zapošljavanje više nema nezaposlenih diplomiranih inženjera elektrotehnike i drugih tehničkih struka pa su ravnatelji strukovnih škola tehničkih struka prisiljeni tjerati preostale profesore da rade iznad tjedne norme u nastavi, a to znači predavanje velikog broja stručnih predmeta. U manjim stručnim školama neki nastavnici predaju desetak i više stručnih predmeta, a za velik broj stručnih predmeta nema udžbenika. Mlađi bježe iz školstva, a stariji moraju u mirovinu, pa je dovedeno u pitanje funkcioniranje tehničkih i strukovnih škola. S kakvim nastavničkim kadrom ćemo provoditi državnu maturu u strukovnom školstvu? Zar će manje od deset zaposlenika Agencije za strukovno obrazovanje riješiti taj problem? Sada je vrijeme da kroz predstojeće pristupne pregovore s Europskom unijom uskladimo postojeća rješenja za tehničko i strukovno obrazovanje.

Autor je magistar, član Stručnog vijeća za elektrotehniku, iz Zagreba.

Komu smeta crkva u Travnom

Kako je moguće da je neslaganje manjine u tolikoj mjeri prisutno u medijima

RENATO BALIĆ

U naselju Travno, u kojem sa svojom mladom obitelji živim desetak godina, već postoji Crkva! Veća je, snažnija i toplija od »dvadesetak katova betonskog grota« kojim je omeđen sporni park i njegov manji (rubni!) dio na kojem će se izgraditi župna crkva. Snaga te crkve iskazana je i pljeskom vjernika, u prepunom holu škole na dan proslave 30-te godišnjice Župe Sv. Luke Travno, na najavu Kardinala Bozanića da će uz živu - toplu Crkvu vjernika i župa Travno, kao posljednja novozagrebačka župa, uskoro dobiti svoj zidani dom, svoju župnu crkvu.

Ali, unatoč toj snazi i veličini Crkve u Travnom ona je mirna i dostojanstvena. Ona ne uzvraća petici-jama, ona ne koristi medije i istaknute pojedince iz svojih redova da se za nju izbere. Ne bori se razglasom u parku, radijskim i TV najavama prosvjeda, neargumentiranim, navodno stručnim osvrtima. Ona je toliko jaka da ne uzvraća ni pojedincima iz svojih redova koji se, navodno boreći za park, bore protiv svoje Crkve, a sutra će u istu dovesti svoje dijete da primi sveti sakrament. Meni koji živim »u velikoj zgradurini« i kojem neće smetati »zaglušujuća buka crkvenih zvona« nije jasno kako je moguće da je ovo neslaganje manjine u toj mjeri zastupljeno kroz medije? Stoga želim zapitati se javno: »Komu smeta crkva u naselju Travno?«